

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 812. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Javnim nameščencem.

Hudi časi so zadeli javne nameščence. Njih položaj je od dneva do dneva žalostnejši in beda jih bo morda prisilila celo do stavke. Javni nameščenci in — stavka! Nikdar še nismo čuli, da bi kaka država izmoghavala svoje nameščence tako nesramno, da bi jih prisilila izvajati posledice.

Razumemo položaj javnih nameščencev in obžalujemo, da država nima toliko smisla, da bi uredila njih zahteve in jim omogočila eksistenco.

Povrniti na se moramo kljub temu nekoliko nazaj v čase, ko je država pritaženo šepetala svojim uslužbencem, da so nekaj boljšega ter da naj se ne združujejo s tistimi, ki niso v državni službi. Vzgojala je kasto, ki naj bi žrtvovala državi vse, ki naj bi se z lačnim ali polnim želodcem navduševala za domovino. Že od nekdaj ni bil položaj javnega nameščenca posebnost rožnat. Nprestano se je moral boriti. Prikupiti se je moral raznim svetnikom in visokim gospodom, misliti je moral tako, kakor je mislil njegov šef. Če je nosil šef avstrijsko vojno kokardo, jo je moral nositi tudi uradnik.

Danes pa je v tem pogledu še hujše. Če je gospod svetnik demokrat in nosi sokolski znak, mora biti navdušen demokrat tudi uradnik in nositi mora tudi on sokolski znak. Če tega ne stori, pa je kmalu »nezanesljiv« ali pa celo »politično osumljen«.

Bolna Evropa.

Po »Prosveti« posnemamo: Politični in gospodarski dogodki, ki so se dovršili zadnje čase v Evropi, zahtevajo intenzivno pozornost in skupno delovanje organiziranega delavstva vseh evropskih držav. Razumno je, da sta vojna in nato nepoštena pogodba med zmagovalci in premaganci povzročila nekako zamašenje in nprestano nadaljevanje gospodarskih kriz, v katerih pa je delavstvo kot največji del prebivalstva še najbolj prizadeto. Z rablenjem sile in orožja ne bo ozdravila Evropa, ker ravno to jo je privedlo v tak položaj in tudi trdna opozicija ga ne bo izboljšala. Vse upanje na ozdravitev Evrope leži samo v tem, kako bodo socialistične stranke vseh dežel prevzemale vodstva podjetij po svojem strokovno organiziranem delavstvu, na kateri način je edino mogoče izvesti pravo akcijo za gospodarsko ozdravljenje Evrope.

Obe akutni krizi, ki sta nastopili na vzhodu in jugu Evrope, na Poljskem in v Italiji, sta se pojavili v presenečenje mnogih, vendar postoji možnost, da se jih odpravi.

Poljska, mrcvarjeno dete antante, je politično in gospodarsko težko bolna.

Tako postopanje ja za vsakega javnega nameščenca poniževalno. Za bori košček kruha mora nameščenec zatajiti svoje prepričanje.

Glavni vzrok tem žalostnim razmeram pa je dejstvo, da javni nameščenci še danes nimajo dobre stanovske organizacije. Razredne zavesti jim manjka, nadalje pa se še vedno borijo proti temu, da bi podali roko ročnemu delavcu in ga priznali za svojega sotrpina.

Država pa, kateri služijo, jih s svojim izmoghavanjem polagoma proletarizira. Samo, če bodo javni nameščenci to razumeli!

Ne bo zadostovala remedura, katero mislijo izvesti s stavko oziroma ostavko. Treba bo prijeti bolj pri korenini in to je — organizacijo bo treba postaviti na samostojna tla, približati se bo morala ostalim strokovnim organizacijam. V Avstriji je organizacija javnih nameščencev priključena Strokovni komisiji na Dunaju in je štela koncem 1921. leta 21.400 članov, priključena je nadalje organizacija poštnih nastavljenecv z 13.838 članov. Vse te organizacije razumevajo, da se morajo boriti ramo ob rami z ostalim delavstvom.

Naši javni nameščenci pa še vedno ne uvidijo da bodo morali nasloniti svojo organizacijo na ostale delavske organizacije, če se bodo hoteli uspešno bojevati.

Zakaj njih organizacije ne pristopijo v zvezo Strokovne komisije za Slovenijo?

Sestavljena je skupaj iz dežel, ki so prej pripadale trem različnim državam. Prebivalstvo na njih sicer govori isti jezik, toda po stoletni ločitvi se je ta deljeni narod ločil po nazorih, in težnje enega dela se križajo s težnjami drugega. Gospodarsko in kulturno je torej prebivalstvo sedanje Poljske nagnjeno in stremi za tremi različnimi središči, kamor je pač posamezen del naroda spadal pred svetovno vojno. Poljska je torej rojena s kulturnimi in gospodarskimi mejami v svoji sredini, toda brez vsake geografske meje v svojem državnem okviru. Ljudstvo stremi za vsem drugim, samo ne za državnim edinstvom, in junkerjem, advokatom, žurnalistom in raznim žlahčičem pač ni bilo težko vreči s pomočjo nezavednega ljudstva vlado, ki je bila sestavljena iz socialistov in malih kmetov. Ni jim bilo težko med prebivalstvom napraviti velik razdor, da je prišlo do prelivanja krvi, če ravno je prebivalstvo v resnici isto in ima iste težnje, le njega vzgoja pod različnimi kapitalističnimi državami je tako različna, da vidijo deli naroda drug v drugem svojega nasprotnika.

V vojni proti Ukrajini, Ruisiji in Litvi, pri vpadih v Gornjo Šlezijo, v vojni s Čehoslovaško, je Poljska krvavela kot no-

vena druga država Evrope v povojnem času in to je dolga veriga neprestanih tragičnih dogodkov. Med takim vojnim razvijanjem je država nprestano padala v gospodarskem življenju nižje in nižje, dokler ni prišlo do gospodarskega poloma, iz katerega se je vlada izmotala le nekako potom diktature. Postavila se je na krmi-lo vlada socialistov in agrarcev s Pilsudskim na čelu in nekako utrdila državni obstoj. Pogosto se je v parlamentu celo pojavila močnejša opozicija, ki je mesto da bi sodelovala pri upostavljanju gospodarskega življenja v državi, celo nagajala in otežkočila delovanje Pilsudskijeva kabineta.

Po poljskih industrijskih mestih je nad 500.000 organiziranega in zavednega delavstva, ki ima pri volitvah lahko odločilno besedo. Država je agrarna in tudi med kmeti se dobi že nešteto naprednih volilcev, ki so jih izkušnje izmodrile in nadejati se je, da bodo prihodnje volitve prinesle zmago zavednemu delavstvu in kmetom.

Čisto drugačne pa so razmere v Italiji, kjer je kriza toliko večja. Tu je narod, ki naglašja svojo tisočletno kulturo. Kolkoko se more soditi, da je napredka iz one tisočletne kulture, je jako dvomljivo; vemo le to, da je narod v tej deželi vročekrvno plemo, po mestih, kjer je delavstvo organizirano, stoje dobro organizacije, a tudi nezavedna masa, masa ignorantov, ki se da nahujskati proti zavednemu delavstvu, je vztrajna in se pusti pognati v boj, čeravno v svoji nevednosti s tem škoduje celo sama sebi. V Italiji ni premoega in ne drugih kovinskih rudnikov, da bi si v njih moglo služiti kruh številno prebivalstvo, zato je pred vojno moralo na stotisoče proletarcev vsako leto iskati kruh v tujini. Italija je jako mnogo pridobila na izvozu svojega južnega sadja. Stotisoči so bili zaposleni po obmorskih pokrajinah, kjer so jesenski čas obirali sadje, spravljali zelenjavo, prešali olje in gojili sviloprejke. Vse to so za bogat denar izvažali v tujino. Gospodarske razmere v severnejših državah Evrope, kamor je Italija izvažala te bolj razkošne produkte, pa se je neizmerno poslabšal, da ni več trga za južno sadje, vino in zelenjavo. Vsa srednja Evropa je bila nekdaj ogromen trg za Italijo, danes pa je toliko, kot bi je ne bilo več. Vojna in še bolj mirovna pogodba sta gospodarski položaj Italije tako poslabšali, da je vsak razvoj dežele izključno nemogoč.

Politična kriza Italije, ki straši že par let sem, je samo odsev gospodarske oslabilosti. Delavstvo ima v Italiji večino, in sicer ono delavstvo ki si je moralo pred vojno iskati kruh v Avstriji, Švici in Nemčiji, a je po vojni ostalo doma, ker te dežele v sedanjih razmerah svojemu lastnemu prebivalstvu ne morejo nuditi kruha. Doma je delavstvo brez zaslužka podvr-

Zeno stradanju in nezadovoljnosti proti buržuaziji, ki je delavstvo pahnila v tak položaj. Opemoglost buržuazije pa se najbolj pokazuje v tem, da se je lotila fašizma, da zatre nezadovoljnost delavskega razreda, kateri pa je tudi neizmerno oslabljen vsled svojih notranjih bojov. Kljub vsemu temu, da je Italija na robu propada, ni v zgodovini socialističnega razvoja nikdar bil položaj tako povoljen, kot je danes.

Politične vesti.

+ O nesoglasju v demokratični stranki oziroma o končnoveljavnem razkolu v demokratični stranki, bo sklepal demokratični poslanski klub, ki se bo sestal okrog 20. septembra.

+ Jugoslovanske fašiste imamo že tudi na Bledu. Imenujejo se »orjunaši«. Rekrutirajo se večinoma iz študentov, kar je razumljivo pri sedanjih »državnih vzgojcih«. Razumljivo pa ni, da nočejo fantje spregledati, kakor hitro pridejo do pameti.

+ Ministru Krstelju so odposlali iz Beograda brzozavko, pa so jo po nekaj dneh prejeli ker niso nikjer mogli najti ministra. Tako se je izgubil jugoslovanski minister Krstelj.

+ Finančno ministristvo je hotelo izdati eno milijardo novih bankovcev, čemur pa se je uprl upravni svet Narodne banke in predlog zavrgel. Zdi se, kakor da hočejo v Belgradu po vsej sili ustvariti pri nas avstrijske ali »ruske« razmere.

+ Iz Belgrada poročajo o razburjenosti gotovih poslancev zaradi premikanja bolgarskih čet v Tracijo. Vsi politiki obračajo svoje oči na Pariz in London. Medtem živi naš pariški poslanik Spalajković, ki nam je predobro znan po krilatosti: »Boljše je, da pogine 20 milijonov Rusov, kakor pa da pomagamo sovjetski Rusiji«, v Sarajevu, Pašić nekje v Londonu, kjer išče za sebe milijonsko »posojilo«, Ninčić pa nastopa s sijajnimi govori v Ženevi.

+ Finančni ministri male antante se bodo sestali v Pragi, kjer se bodo posvetovali o stabiliziranju valute. Dan sestanka še ni določen, tako poroča »Journal des Debats«.

+ Rumunska vlada je obvestila našo vlado o kronanju kralja Ferdinanda, ki se bo vršilo v novi katedrali mesta Albajulija v Transilvaniji. Kronanje se bo vršilo 15. oktobra. Ob tej priliki bo kralj prebral s prestola proklamacijo narodu »Velike Zedinjene Rumunije«. Za kronanje se vrše velikanske priprave, za katere bo plačalo rumunsko delavno ljudstvo več sto milijonov.

+ Iz Carigrada poročajo o potankostih izgrediv proti Evropejcem. Povodom zahvalnih slavnosti turških zmag v Mali Aziji, so navalili demonstracije v evropski del mesta, udrli v trgovine, jih plenili ter obenem poškodovali več javnih zgradb. Med njimi tudi poslopje grškega poslaništva. Vrhovni poveljnik Carigrada je sedaj izdal proglas, v katerem najostreje obsoja izgrede, obenem pa odreja kazni za ponovne izgrede. Kdor se ne bo pokoril njegovim odredbam, ga bodo izročili vojnemu sodišču.

+ Na Grškem so uvedli strogo časopisno cenzuro.

+ Na Grškem so pričeli z demobilizacijo, ker ne morejo prehranjivati armade. Transporti iz Male Azije so otežkočeni zaradi upora in nediscipliniranosti med četami, ki so pričele obrazovati soviete in ne priznavajo nobenih oblasti.

Po nekaterih vesteh iz Aten, pa so pričeli na Grškem z mobilizacijo letnikov 1920, 1921 in 1922. Generalštab se nahaja na otoku Mitilene.

+ V Smirni je izdal Kemail paša manifest, namenjen turškim prebivalcem. Turške čete se obnašajo korektno. Angleški konzulat je zaprt. Grška armada ni mogla odnesti dosti blaga iz mesta, ker so jih preveč hitro podili Turki.

+ Turške čete so v okolici Dardanel zasedle mesta: Balikesri, Kernes in Karasli. Turško časopisje zahteva, naj se vojna nadaljuje, če zavezniki nočejo, da bi bile Dardanele svobodne. Povdarjajo, da bo Turška v tem slučaju diktirala mir zaveznikom z bajoneti.

+ Grki palijo na svojem umiku vasi in mesta, izmed katerih so zažgali tudi mesto Ušak. Škoda je ogromna. Mrtvih je veliko civilistov.

+ Zavezniki so poslali angorski vladi spomenico, v kateri povdarjajo, da bo vsak poskus Turkov, vdreti v Tracijo, nalletel na oborožen odpor zaveznikov.

+ Ob jadranski obali, južno od izliva reke Pada, so pričeli 14. t. m. Italijani z vojaškimi zračnimi vajami. Poveljništvo je prevzelo ravensko letališče, v katerem se nahaja nad 40 aparatov. Kaj se udeležujejo tudi eskadrilje letališča v Bologni in Padovi ter hidroplani kraljeve mornarice.

+ Fašisti so ponovno uprizorili pogrome v Turinu, Ferrari in v Milanu. Pretepili so prodajalce socialističnih listov in pa več urednikov.

+ Italijanska komisija za proučitev poštnih in brzozjavne organizacije v Nemčiji, si je ogledala berlinske naprave ter važno radio-telegrafsko postajo v Kanešu. Pri vzprejemih je govoril com. Angehin, ki predseduje tej komisiji o napredku sloge med narodi.

+ Zveza narodov se je pričela baviti z vprašanjem razmejitve med Avstrijo in Madžarsko. O burgenlandskem vprašanju je podal svoje poročilo Belgijec Hymans. Nato so zaslišavali avstrijske in madžarske zastopnike, nakar so rešitev vprašanja prepustili tajni seji.

+ V Ženevi je na seji Zveze narodov izpregovoril tudi naš zunanji minister Ninčić, ki je povdarjal, da na seji vse preveč razpravljajo o narodnih manjšinah. Kakor vidimo, ni odšel zastopnik v Ženevo, zakaj dokazal je, da zna tudi on katero reči, če se mu zazdi potrebno.

+ Zveza narodov je sprejela resolucijo, v kateri pravi: 1. reševanje vprašanja narodnih manjšin naj se čimprej konča. 2. Narodne manjšine se morajo obvezati k lojalnemu zadržanju napram narodom ali državam, katerim so dodeljeni. Tretja točka resolucije se nanaša na postopanje držav, ki ne pripadajo Zvezi narodov.

+ Na Dunaju so nabrali za stavkujoče stavce, ki so šli pred dnevi zopet na delo, 33.190.000 avstrijskih kron.

+ V Berlinu so pričeli razpravljati proti 13. udeležencem atentata na pokojnega ministra Rathenaua.

+ V Gothi so vrgli nemški komunisti več bomb na tiskarno »Gothaer Volksblatta«. Atentat pripisujejo večnim preprirom med komunisti in neodvisneži, ki se bodo združili s socialisti. Komunisti pa so sedaj v strahu za list, ker se bojijo, da bo postal odločno socialističen.

+ V Nemčiji bodo s 1. oktobrom povišali poštnino pri pismu na šest mark, pri tiskovinah pa na tri.

+ Pri Katoviči v Gornji Šleziji, ki pripade Poljski, je demonstriralo več tisoč

delavcev radi upeljave poljskega denarja. Demonstrantje so baje hoteli prisiliti generalnega direktorja rudokopov, da bi se jim pridružil in so ga pretepli. Razorožili so policijo, in šele došlemu vojaštvu, ki je streljalo na množico, se je posrečilo ukrotiti demonstrante. »Berliner Tagblatt« piše, da je bilo 8 delavcev in en stražnik ubitih ter veliko število ranjenih.

+ V Moskvi so aretirali okoli 80 visokošolcev in več profesorjev, med katerimi so Subov, Labšin, Locki, Karsavin in A. Izgojev. Obenem pa so ustrelili metropolit Benjamina in njegove tovariše, ki so jih obsodili meseca julija na smrt. V zadnjem času je moskovsko sodišče obsodilo na smrt češkega državljanca Otto Roda, ki so ga obdolžili špionaže.

+ Moskovska vlada je čestitala turški vladi v Angori k njenim zmagam v Mali Aziji.

+ Delavci v Arhangelsku so stopili v stavko, ker je vsruski centralni odbor obsodil na smrt tri svečenike in več privatnih oseb. Odbor jih je moral obsoditi na tri leta ječe, potem pa so delavci nehali stavkati.

+ V Vzhodni Sibiriji je neizogiben boj med japonskimi in sovjetskimi četami. Komunistične »čezvijačke« so pričele z mnogoštevilnimi aretacijami. Polkovnik japonskega generalnega štaba, Nakaoka, je odpotoval v vzhodno Sibirijo.

+ Belgijska vlada je zahtevala, da ji mora izplačati Nemčija do 15. t. m. 100 milijonov zlatih mark. Nemški listi se odločno protivijo tej zahtevi.

+ Kongres švedskih strokovnih organizacij je podaril nemškimi strokovnim organizacijam 600.000 švedskih kron, kar znaša v nemški valuti 216 milijonov mark.

+ Anglija je sklenila poslati svoje čete v Mezopotamijo, kjer pričakujejo z izbruhom revolucije v najkrajšem času.

+ Angleški listi javljajo o kongresu v Turčiji, na katerem bodo razpravljali o vzhodnih vprašanjih. Kongres bo zboroval pod protektoratom angorske in moskovske vlade. Ruski časopisi pripisujejo Kemailovi zmagi ogromen pomen. Anglija jo je po mnenju ruskih časopisov temeljito polomila. »Izvestja« pravi, da se turški pohod ne bo ustavil v Mali Aziji in da se bodo čutile posledice Kemailove zmage na Balkanu in še čez.

+ Na Irskem se je konstituiral nov kabinet pod vodstvom Daila Eireana Williama Cocgraveja. Vstaši so napadli mesto Dublin z bombami, vendar pa so jih odbili. Na Irskem sta si sedaj, ko je Anglija dovolila Ircem nekakšno avtonomijo, pridve stranki v laseh. Tista, h kateri je pripadal pokojni Collin, ki so ga ustrelili iz zasede, se zavzema in ogreva za pogodbo, ki so jo sklenili irski zastopniki z angleško vlado v Londonu. Stranka pa, ki tej nasprotuje, se poteguje za popolnoma neodvisno irsko republiko, zakaj po londonskem dogovoru so dobili Irci svojo lastno vlado, vladni uradniki pa morajo prisegati angleški kroni. Obe stranki sta povzročile mnogo gorja med Irci ter z neprestanim prelivanjem krvi dokazuje svetu, da nista sposobni samovlade. Ob enem pa slavi tudi verski fanatizem svoje orgije. Irska je v ognju in krvi.

+ Ministrski svet na Španskem je razpravljajal o vstaji v Maroku in dal svojemu nadkomisarju v Maroku direktive za udušitev vstaje afriških plemen. Najprvo brezposelnost, zdaj stavke. O političnem položaju v Ameriki piše »Prosvetac«. Ogromne so bile obljube republikanske stranke pred zadnjimi kongresnimi volitvami. Obljube so bile tako sladke in velike, da so tisti od samega veselja jokali, ki ne poznajo profesionalnih političarjev in ne vedo, da je pri njih še vedno

večaven izrek: »Obljubiti je nekaj, dati je pa zopet nekaj drugega.« S pomočjo teh obljub je republikanska stranka zmagala s tako veliko večino, da še ni imela take večine v svoji zgodovini od svojega nastanka. Maček je seveda kmalu prišel. Najbolj so bili te zmage veseli v Wall Streetu in zaradi tega tudi ni izostal maček za ljudstvo. Najprvo so bili zmeti farmarij. Cena farmerskim produktom je padla tako, da se ni izplačalo obdelovati polja. In ko so farmariji pričeli godrnjati na tako prosperiteto, so jih tolažili, da se vračamo v normalne čase. Za njimi so prišli na vrsto delavci. Pričeli so agitirati za odprto delavnico. Vsi podporniki Wall Streeta so trobili v en rog: »Ako bomo odpravili delavske strokovne organizacije in bodo delavci delali za najnižjo mezdno, ki jim jo nudijo kapitalistični interesi, se vrnemo s hitrico brzovlaka v zlato dobo — — — v normalne čase. Delavci niso verjeli v to bajko in so odkimali. In da dobimo vseeno normalne čase proti delavski volji, so tovarnarji pričeli odpuščati delavce in ustavljena so bila stavbinska dela. Armada brezposelnih delavcev je rasla in je narasla na pet milijonov delavcev. Hoover se je lotil reševati vprašanje brezposelnosti in reševal ga je tako, da je štel vedno manj brezposelnih delavcev. Končno je pričela ta gospodarska kriza dozdevno ponehavati. Ali še predno je pojenjala, so pričele stavke. Zastavkali so tekstilni delavci. Nekateri so cenili armado stavkujočih delavcev na en milijon petsto tisoč delavcev. A ker delavec v stavki ne prejema mezde, k večjemu majhno podporo iz sklada, v katerega je sam prispeval, je bila za delavce zopet kriza, katere posledice občutijo tudi farmariji. Posebno zadnji so letos precej občutno prizadeti. Obdelali so polje spomladi v nadi, da letos pojde vse v denar, kar pridelajo, ker so kapitalistični listi povdarjali, da je gospodarske krize konec in da je industrija oživea. Zmotili so se. Delavci nimajo denarja, valuta v Evropi pa nima vrednosti. Lahko se reče, da za delavce in farmarije postoji gospodarska kriza, odkar so prišli republikanci zopet v sedlo. Seveda bi ne bilo nič bolje, ako bi bili demokracije v sedlu, ker se tudi oni ne drznejó vzeti Wall Streetu moči, s katero ukazuje, kdaj bodo v industriji delali, kdaj počivali. Republikanska stranka ni držala svojih obljub. O tem imamo jasen dokaz. Demokratska bi jih ne držala, ker se ravno tako ne upa resno prijeti Wall Streeta. To je nauk za delavce in farmarije, da lahko spregledajo, ko bodo v jeseni odhajali na volišče in volili zastopnike v postavodajne zbornice. Takrat naj ne pozabijo tega nauka, ampak naj se ga prav dobro spominjajo in sicer tako spominjajo, da ne bodo volili kandidatov, katere priporočata stari stranki. Letos nastopajo delavci in farmariji, organizirani v socialistični stranki in farmerski delavski stranki precej spoznavno. Socialistična stranka je celo že izdala svoj kongresni program. Zaradi tega se lahko vsak farmer ali delavec obrno na lokalno socialistično organizacijo v svojem volilnem okraju za pojasnila, za katere kandidate naj glasuje, da ne bo volil proti svojim koristim. Delavec in farmer, ki bo to storil in se ravnal po sprejetih nasvetih bo volil pravilno, glasoval bo za boljše in svetlejšo bodočnost vse človeške družbe. Racionalisti se trudijo na vso moč, da bi obdržali še nadalje politično moč. Pri kongresnih volitvah je prilika, da obdrži ljudstvo politično moč in jo ne podari nazadnjakom. ki mu kujejo suženjske ukove z raznimi nazadnjaškimi postavami. Ako se ljudstvo ne bo pobrigalo za svoje koristi nazadnjaki se prav zanesljivo ne bodo potegnili za ljudstvo.

Dnevne vesti.

Bivši cesar Viljem se je zaročil. Iz Frankfurta poročajo, da se je bivši nemški cesar zaročil v Doornu s princezinja Hermino Carolath-Beuthen, roj. Reuss. Oficialno da bo razglašena zaroka šele ob prihodnji obletnici smrti bivše nemške cesarice. Princezinja Hermina je vdova, njen mož je padel v vojski; stara je 36 let in ima pet otrok.

Semenj v Rusiji. Iz Berlina poročajo, da se je udeležila neka nemška tvrdka semnja v Nižij Novgorod, ki je popolnoma propadel. Semenj je v Rusiji nemož: bilo je tam le nekaj vzorcev starega in preležanega blaga. Ruska trgovina in obrt se sicer obnavlja, toda le zelo počasi, ker počiva 99% tovarov in obratov zaradi pomanjkanja materiala.

Ljubljana.

Ljubljanski komunisti. Šišenska kraj. organizacija naše stranke je priredila v

četrtek 1. t. m. shod pri Šternu v Šiški, kateri je bil od naših sodrugov dokaj pičlo obiskan. Sodr. Krušič iz Trbovelj je imel poročati o splošnem političnem položaju in s. Bernot o komunalni politiki z ozirom na bližajoče se volitve v Ljubljanski občinski svet. Shoda se je udeležilo tudi nekaj popolnoma pijanih komunistov; med njimi so bili nekateri tako vrnjeni, da sploh niso vedeli kaj delajo. Prva dva naša govornika sodr. Krušič in Bernot sta stvarno poročala o položaju ter žela od poslušalcev lepo priznanje. Kot tretji se je oglašil k besedi komunist Makuc, ki je začel uganjati že pri prvih besedah tako demagogijo in zavijanje, kakršnega je zmožen le ljubljanski komunist, kajti ti so najslabši. Z našimi sodrugi je prišel že v prvih stavkih v tak spor, da ni mnogo manjkalo pa bi ga bila burja odnesla iz dvorane. Ta laži-komunist je imel med drugim pogum trditi, da soc. klub ni ničesar napravil, ko je vlada vrgla komunistične poslance iz parlamenta. (Naši čitatelji se gotovo še spominjajo govora s. E. Kristana in s. Bernota, ki sta protestirala proti temu nasilju) Dalje je očital, da naša stranka ni napravila ničesar proti draginji. (Naši čitatelji naj vedo, da je to očital tisti Makuc, ki je februarja razbijal protidraginjske shode.) Makuc je za svojo demagogijo sprejel od zborovalcev plačilo v obliki najgorčnejših protestov, vendar se mu je pa posrečilo, da je privedel shod do tega, da ni izčrpno obravnaval o dnevnem redu temveč je moral obravnavati o očitkih, ki jih je nametala ta zmešana glava. To je bil tudi njegov edini namen. Treba je povedati, da se ravno v Šiški največ sodrugov ne mara udeleževati shodov zato, ker ne marajo poslušati, komunističnih prerekanj. Zato so zborovalci sklenili, da vbodoče na našem shodu ne bo dobil nihče besede, ki ne bo govoril k dnevnemu redu. S tem mislimo, da bo tudi pri tej stvari napravljen red. Kakih pet totalno pijanih komunistov je skušalo po Makucem govoru motiti naše govornike, a zborovalci so jih odstranili iz dvorane, tako, da je bil shod v najlepšem miru zaključen. O shodu in o teh laži-komunistih, ki pravijo, da so preganjani od vlade, ki pa smejo nemoteno razbijati naše shode, bomo še govorili. Leskovka zanje je že namočena v jesihu.

»Tajnost Orienta« je največji film produkcije zadnjega časa. Celi film je koloriran, izdelek pariške tvrdke »Pathe« katera izdelava se drži v najstrožji tajnosti. Prekrasne slike so oživiljene z naravnimi barvami in ravno to dvigne nevidni efekt. Mistični čari Orienta so prikazani v svoji polni krasoti. »Pathe« Color ni štedil s trudom ne s stroški, da izdela epohalno delo, katero bo zapisano v filmski industriji z zlatimi črkami. Za glavno vlogo princeze Daulah je bil razpisan poseben natečaj in jury se je odločila za najlepšo ženo Francoske, za poznato krasotico France Dhelia. Njena lepota in izvanredna igra je ovekovečena v »Tajnosti Orienta«. Predvajanje tega koloriranega filma je vzbudilo povsod največjo senzacijo. »Kino Tivoli« je po dolgih in težkih ali uspešnih dogovorih nabavil to veliko atrakcijo, ki jo je videti nepreklicno do nedelje 17. t. m. Fotografije so razstavljene v Selenburgovi ulici zraven tvrdke Bonač in drogerije »Adrija«.

Maribor.

Obrtna razstava ostane odprta do 24. t. m. Odprta pa bo še naslednji dan, vendar pa samo za vojaštvo. V skupinah jo sedaj obiskujejo učenci različnih šol. Vseh posetnikov je bilo doslej okoli 45 tisoč. Umetniško razstavo kluba »Grohar« obiskujejo bolj v pričlem številu.

iz stranke.

Odborniki ljubljanske in šišenske krajevne politične organizacije SSJ se vabijo, da se zanesljivo udeleže važnega

razgovora, ki se bo vršil v soboto 16. t. m. ob 7. zvečer v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstr. levo. — Odbor.

S. K. Svoboda - M. A. K. Maribor. (2 : 2.)

V nedeljo 17. t. m. odigrana jesenska prvenstvena nogometna tekma med imenovanimi kluboma je izpadla povsem nepričakovano. M. A. K., ki je nastopil kompleten in v dobri formi, dočim je bila postava Svobode nekoliko spremenjena, je prevzel koj po otvoritvi igre vodstvo in jo vodil do 35 min. pa je bilo že opaziti popuščanje pri belo-rdečih, ki so bili menda že zvesti si zmage, Svoboda pa je delala s podvojeno silo in dosegla malo pred polčasom prvi gol. V drugem polčasu je bila Svoboda v premoči ter je neprestano napadala nasprotnikova vrata in dosegla po nekaj zelo ugodnih toda žal neizrabljenih prilikah tudi drugi gol. V zadnjih 15 minutah je skušal nasprotnik doseči odločitev zase. Postajal je čezdalje bolj surov, a brez uspeha. Igra je bila še dokaj lepa in igrana v zelo ostrem tempu, kar je bilo za Svobodo nekaj povsem novega. — Je to drugi uspeh naših črno-zelenih v letošnjem letu če pomislimo, da sta bili poslani dve žogi iz 11 metrovke po nesreči v aut, namesto v gol M. A. K., ter, da nas belo-rdeči v vsakem oziru močno nadkriljujejo, smo s tem uspehom lahko prav zadovoljni. — V splošnem je opaziti pri naših športarjih v zadnjem času precej živahnost delovanje je žal, da je zanimanje za naš delavski šport, ki je v vseh ozirih v našem pokretu zelo zelo potreben, tako neverjetno malo in to s strani centralnega odbora Svobode, kakor podružničnih odborov in pa delavstva samega. Največ pa je zameriti zadnjim, ki bi morali kot delavci imeti največ interesa za svoje lastne prireditve če ga že pri naših zato poklicanih faktorjih ni. O da, vem, da bi bila marsikatera športna prireditve mnogo bolj posečena če bi se le točil tudi tu ta prokleti alkohol. — T.

Kulturni vestnik.

Historična razstava. Kakor smo poročali, se je dne 13. m. m. otvorila na državni obrtni šoli retrospektivna razstava slovenskega slikarstva od renesanse do realizma.

Ideja historične razstave se je porodila že v prvih začetkih dela za Narodno Galerijo, realizirala se je po z velikodušno pomočjo velesojca, ki je obljubil financirati prireditve, šele sedaj. Razstava ima namen predvsem potrditi dejstvo, da je slovenski narod vedno izdatno branil svojo narodno in eksistenčno upravičenost na kulturnem polju. Dalje hoče razstava vzbuditi najširši interes za zgodovino naše upodabljajoče umetnosti in dati iniciativo za sistematično zbiranje naših starih umetnin za bodočo galerijo lepih umetnosti. Hoče z eno besedo pokazati narodu njegove umetnike preteklosti, takorekoč njegove klasike, katere mora poznati vsak Slovenec, kakor poznajo Italijani svojega Giotta, Donetella, Michelangela, Tiziana itd. Razstava je takorekoč šele odkrila velike slovenske slikarje Jelovška, na katerega moremo biti z vso upravičenostjo ponosni, na Mencingerja, originalnega Berganta, Čebeja itd. Kdo je kdaj poprej vedel za te mojstre, ki so slikali v preteklih stoletjih? Komaj da smo vedeli za Langusa, Layerja, Stroja, Subica in Wolfa. Za razstavo je vladalo veliko zanimanje v vseh krogih. Od vseh krajev so dohajale in še dohajajo razne stare slike. Poset je bil ob vsesokolskem zletu povsem zadovoljiv, posebno Čehi so se v tem oziru odlikovali. Upamo, da bo vsakdo, ki mu je količkaj pri srcu naša umetnost posetil razstavo, ko se zopet otvori.

Kovinarskemu delavstvu Jugoslavije na znanje.

(Bračinac in njegovi tovariši stavkokazi.)

Belgradski komunisti so izdali letak, proti nekaterim odbornikom kovinarske centralne v Belgradu. Sumimo, da so vsa očitavanja prosto izmišljena, kajti v letaku dolže krumirstva in sodelovanja s poslodajalci onega Bračinca, ki vodi sedaj že 15. teden stavko v Bjelovaru. Če bi bilo pa tudi samo senca resnice v tem letaku, smo pa prepričani, da bo znala kovinarska organizacija napraviti red.

Letak se glasi:

Stavko pločevinarskih delavcev v delavnici »Todorović i Šliht«, ni mogel poslodajalec zlomiti, niti dobiti stavkokazov. Stavkujočih sodrugov ni mogla oplasiti niti policija in ne zlomiti stavke.

Toda našli so se stavkokazi. Ljudje, ki se žal nazivajo »predstavnik« kovin-

skega delavstva. Blagoje Bračinac, Mirko Obradović in njihova kompanija.

Ti štreberji so poslali 4. t. m. nekega pločevinarskega delavca na delo k »Todoroviću in Šlihtu«, češ, da je ta stavka neobvezna in da on lahko slobodno dela, a prvo soboto, ko dobi plačo, da pride k njim in se organizira. Delavcu, ki je bil madžarske narodnosti in vsled tega ni bil dovoljno poučen, a tudi neorganiziran, se je gabilo, ko so mu stavkujoči sodrugi pojasnili pravi položaj, nesramne vloge stavkolomcev in poslodajalčevih agentov, ki so pripravljani biti stavkokazi za dobro podkupnino in prodati interese kovinskih delavcev — ter seveda ni šel na delo.

Toda Bračinac in tovariši še dalje iščejo stavkolomce in so še zaupljivejši poslodajalčevi agenti in stavkokazi.

Dobili so iz Pančeva pet inštalaterskih delavcev in jih 5. t. m. poslali na delo k Todoroviću in Šlihtu.

Ko so jih stavkujoči sodrugi opomnili, da je tu stavka in da ni treba delati, so jim ti odgovorili: nas so poslali od doma in so nam rekli, da lahko slobodno delamo, ker je to komunistična stavka.

Da bi se natančno informirali o teh delavcih, so poslali stavkujoči sodrugi 6. t. m. sodruga Jovo Zarića, pločev. delavca, ki tudi stavka, v Dom, da vpraša za delo.

Steva Stanojević, blagajnik Bračinčevega Saveza in tehnički sekretar, t. i. Bračinčev pomočnik, je poslal sodruga Jova in še nekega pločev. delavca iz Valjeva, da kot stavkokaza delata pri Todoroviću in Šlihtu. Ta dva seveda nista šla delat.

Mi smo že davno pisali, da so Bračinac in njegova tovarišija navadni policijski in buržuazni agenti, toda da so tako nesramni, da prevzemajo ulogo stavkolomcev tam, tega nismo pričakovali. Zdaj smo te nesramneže zalotili tudi pri delu in jih pokažemo v pravi barvi tudi onim kovinarskim delavcem, ki so po teh podjetniških agentih zapeljani na razne lažne načine.

Naj vidi kovinarsko delavstvo v Jugoslaviji, kdo je Blagoje Bračinac, Mirko

Obradović, Steva Stanojević, Petrinjac in ostala njihova tovarišija.

Kovinarski delavci, prezirajte te štrebarske stavkolomce in podjetniške agente! Tem izdajicam kovinarskih delavcev udarien je žig sramote! Pazite, da se ne utihotapijo v vaše vrste!

Sramota, da ste se oprijeli trdi te vloge, da delate proti interesom ljudi, katere že toliko let vodite za nos!

V Beogradu, 7. sept. 1922.

Stavkujoči.

Trbovlje. »Del. novice« z dne 14. septembra prav po otročje pišejo o diskusiji v Hrastniku dne 1. t. m., ker ne vedo povedati prav nič stvarnega o resnici, katera jim je neljuba, ter jo ne morejo najti v atašejevem časopisu, ki se tako nesrečno zaletava v našo organizacijo. Zavedajo se, da so v resnici srečno prijadrali do zaželjenega poloma ter da je v revirjih konec Stefanovičeve slave. Rudarji spregledujejo in vedo, da ste jih farbali, kar mi je tudi v Hrastniku vaš zaupnik, kateri je bil sam pri obravnavi javno pritrtil, rekoč da sem povedal resnico. Ja neodvisneži, resnica v oči bode, laž ima pa kratke noge; ne besede v cellem članku o rudarskem vprašanju, katero je tako pereče — pa je za vas deseta briga. Vam so le vaše osebne koristi pri srcu. Povedal sem tudi da ni Stefanovič zmožen zastopati rudarje ako ravno je obstal pred doktorsko častjo. Najboljši dokaz za to mojo trditev, je ugotovitev, da ni niti vedel kakšen je razloček med akordno in med dnevno mezdo. Rudarji so si z njim potemtakem lahko na jasnem. Skoro bi se nam čudno zdelo, zakaj ne odgovore »Del. novice« na dopis objavljen v »Napreju« iz Trbovelj. Kakor hitro omenim, da so odšli oni troje Stefanovičevi »lajbgardisti« prav poparjeno od diskusije, ker se niso mogli pomagati iz zadrege, je pa vse razumljivo. Upam, da so minuli tisti časi, ko se je kričalo. Danes se že bolj premišluje, kaj je prav in kaj ni prav. Opozarjam pisca omenjenega članka, naj se ne skriva za trdnjavo uredniške tajnosti, temveč naj

se prihodnjič podpiše, da bom vedel, s kom imam opraviti.

Ivan Krušič.

Vrednost denarja. 1 dolar velja 75.50 Din, 1 češka krona 2.60 Din, 1 frank 5.75 Din, 100 mark 5.20 Din, 100 avstrijskih kron pa 12 par. V Curihu velja 100 naših kron 1.95 švicarskih frankov.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

GOSPODINJE!

Ali zahtevate pri trgovcu
testenine

Pekate?!

So najboljši in najodličnejši izdelek te vrste; zato jih zahtevajte povsod.

Največja izbira različnih pletenin, majic, nogavic

pri trdki in rokavic
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

najceneje pri:
A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Vabilo na redni občni zbor „Slovenske socialne matice“,

r. z. z o. z. v Ljubljani,
ki bo

v soboto 30. septembra 1922 ob dvajsetih v posvetovalnici ljubljanskega magistrata.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o poslovni dobi l. 1921.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Slučajnosti.

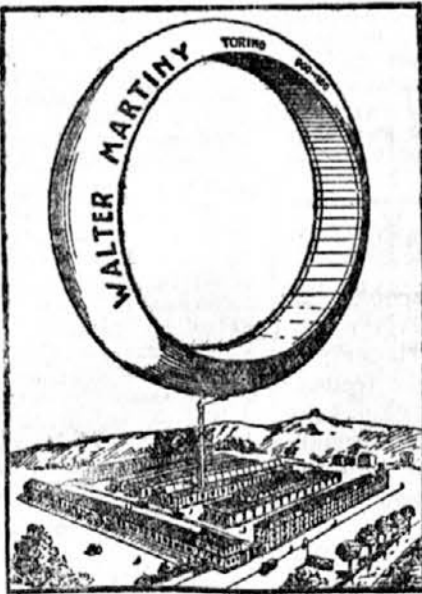
Občni zbor je sklepčen, če je zastopana vsaj ena petina vseh združnikov. Ako bi tega ne bilo, se vrši pol ure pozneje na istem prostoru s prvotnim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen brez ozira na število udeležbe.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleskano hišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na trdko

STONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 6

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,
Dunajska cesta 20,
tel. št. 470.

Maribor,
Jurčičeva ulica 9,
tel. št. 133.

Beograd,
Knez Mihajlova
ulica 3.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in
gumijevi predmeti vseh vrst
na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih
gumijevih obročev za to-
vorne automobile tovarne
Walter Martiny, Torino.

Hydraulična stiskalnica za
montranje gumijevih obro-
čev v centrali, Ljubljana,
Rimska cesta 2. Prevožno
podjetje za prevoz blaga
celih vagonov na vse kraje,
za kar je na razpolago
10 tovornih avtomobilov.